El trasllat de topònims minoritzats vist des del cas ídix

Jornada Illes Afortunades
Homenatge a Montserrat Franquesa

Joan Ferrarons i Llagostera

Facultat de Traducció i Interpretació
27 d'abril de 2022

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

El trasllat de topònims

El trasllat de topònims
Naturalització vs. transferència

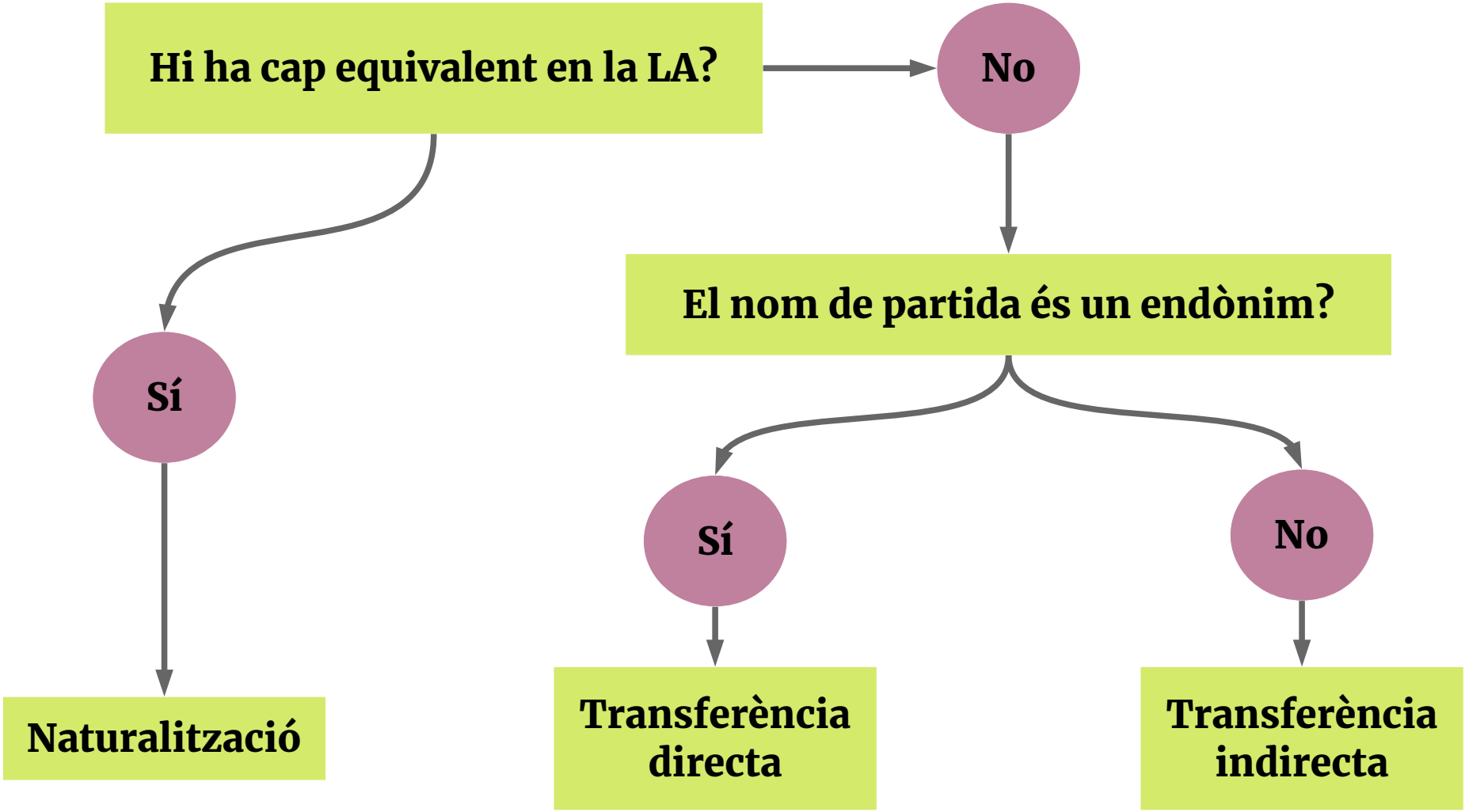

El trasllat de topònims
Naturalització vs. transferència

Naturalització

ang. London → cat. Londres (*exònim*)

ang. Perpignan → cat. Perpinyà (*endònim*)

Transferència directa

ang. Birmingham → cat. Birmingham

ang. Manchester → cat. Manchester

El trasllat de topònims
Naturalització vs. transferència

Transferència indirecta

cast. Sarrebruck	→ cat. Saarbrücken	(*de l'alemany*)
fr. Salamanque	→ cat. Salamanca	(*del castellà*)

El trasllat de topònims
Transferència directa d'exònims

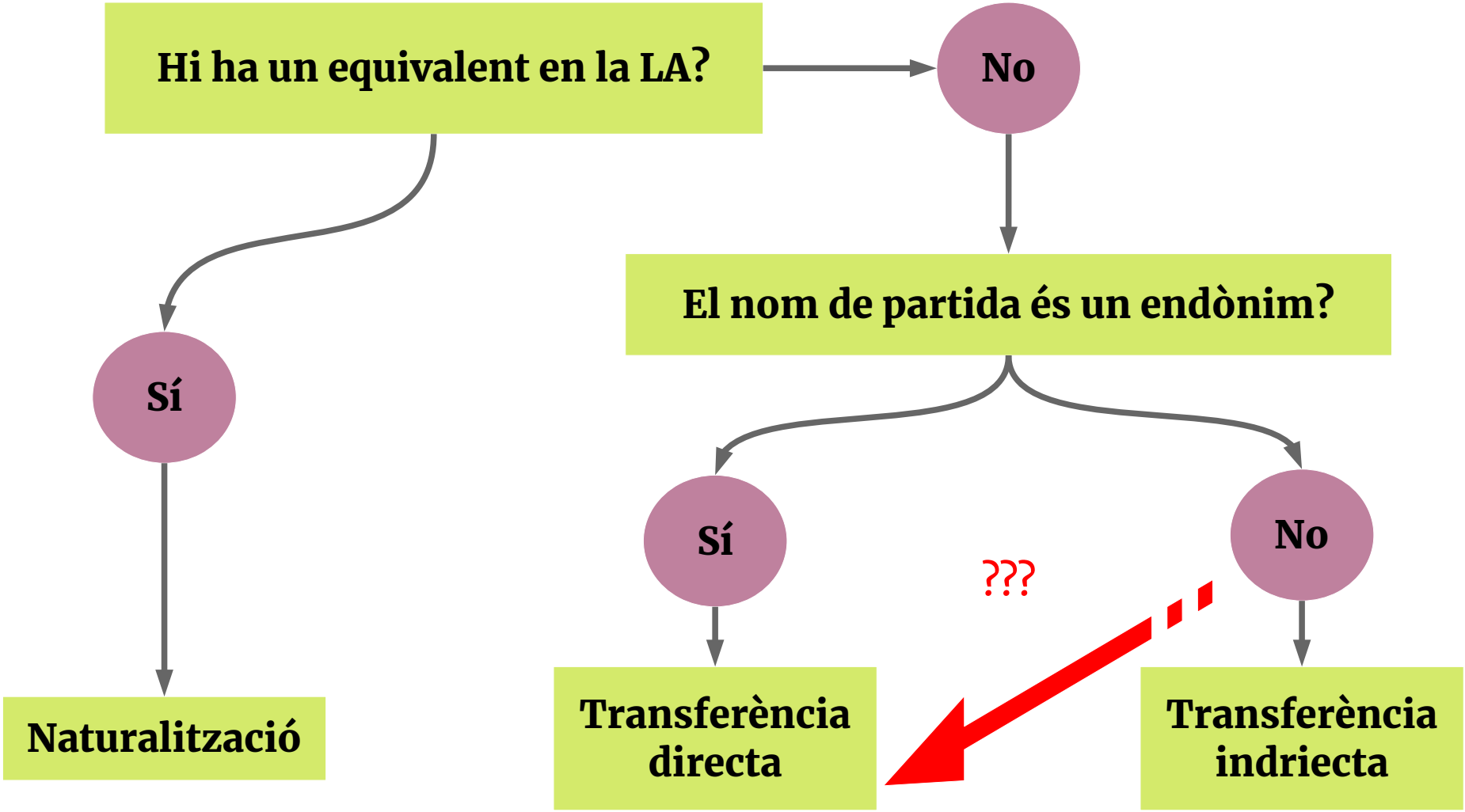

El trasllat de topònims
Llengües intermèdies

Do not normally call Polish or Czechoslovak towns by their German names: Posen / Poznań, Breslau / Wrocław, Karlsbad / Karlovy Vary, Teschen / Děčín. (The Polish Minister of Information rightly protested to the West Germans about this habit recently.) [...] *Do not take sides on any political disputes about place-names.*

Peter Newmark, *A textbook of translation*

El trasllat de topònims
Disputes toponímiques

El trasllat de topònims
Transferència directa d'exònims

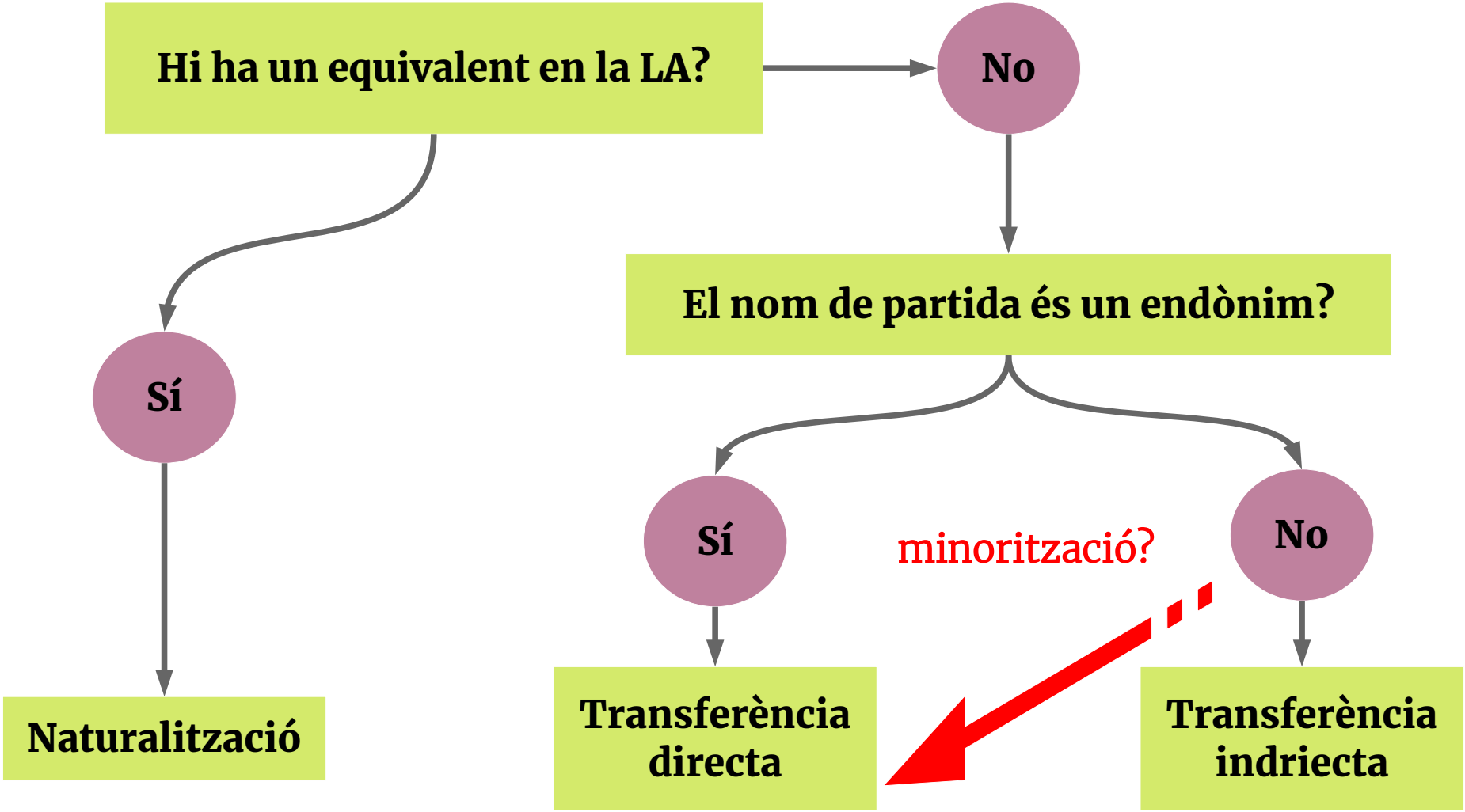

El trasllat de topònims
Interferència

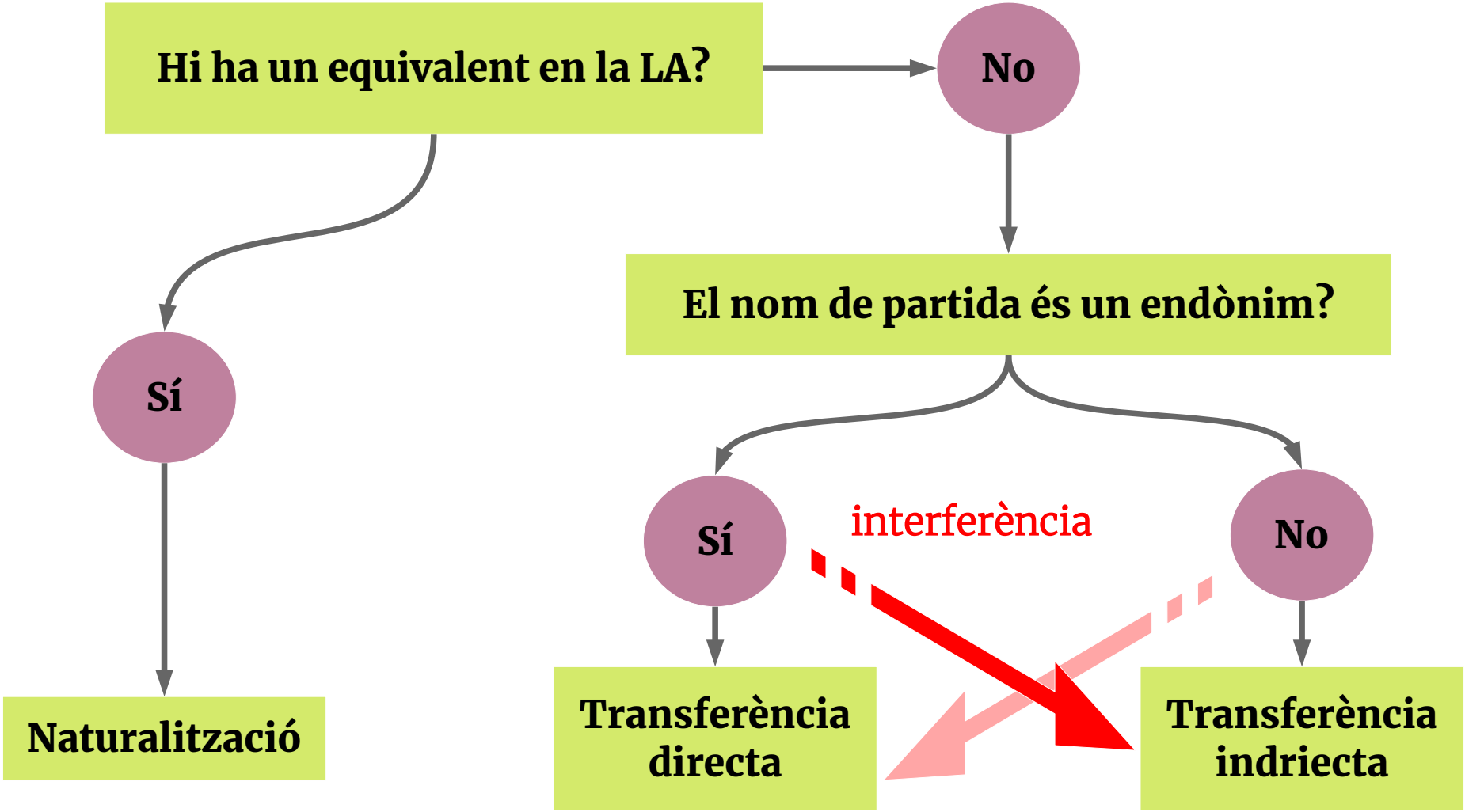

El trasllat de topònims
Interferència

Interferència

Topònims

cat. Argelers	→ cast. Argelès-sur-Mer	(*del francès*)
de. Bozen	→ fr. Bolzano	(*de l'italià*)

Antropònims

cat. Francesc Ferrer	→ de. Francisco Ferrer	(*del castellà*)
oc. Joan Bodon	→ cast. Jean Boudou)	(*del francès*)

La minorització lingüística

AUX ÉLÈVES DES ÉCOLES

IL EST DÉFENDU

1° DE PARLER BRETON ET DE CRACHER A TERRE;

2° DE MOUILLER SES DOIGTS DANS SA BOUCHE pour tourner les pages des livres et des cahiers;

3° D'INTRODUIRE DANS SON OREILLE le bout d'un porte-plume ou d'un crayon;

4° D'ESSUYER LES ARDOISES EN CRACHANT DESSUS ou en y portant directement la langue;

5° DE TENIR DANS SA BOUCHE les portes-plumes, les crayons, les pièces de monnaies, etc.;

Voulez-vous savoir maintenant pourquoi ces défenses vous sont faites ? Demandez-le à vos maîtres qui vous donneront les explications nécessaires.

HABLE BIEN

Sea Patriota - No sea bárbaro

Es de cumplido caballero, que Vd. hable nuestro idioma oficial o sea el castellano. Es ser patriota.

VIVA ESPAÑA Y LA DISCIPLINA Y NUESTRO IDIOMA CERVANTINO

¡¡ARRIBA ESPAÑA!!

El trasllat de topònims ídixs

Corpus i metodologia

Yitschok Baševis Zinger — יצחק באַשעוויס זינגער

דער שטאָרן אין גאָרן

אַ מעשה פון פאַרצייטנס
און אַנדערע דערציילונגען

פון

יצחק באַשעוויס

פאַרלאַג מתנות ניו יאָרק
1943

Corpus i metodologia
Obtenció de les dades

- Textos d'arribada —*Buidatge*→ Noms propis LA
- Textos de partida —*Acarament*→ Noms propis LP
- Parells de noms —*Deducció*→ Tècnica de traducció
- Tècniques de trad. —*Inducció*→ Estratègia de trad.

Estudi i resultats
Anàlisi del trasllat de topònims

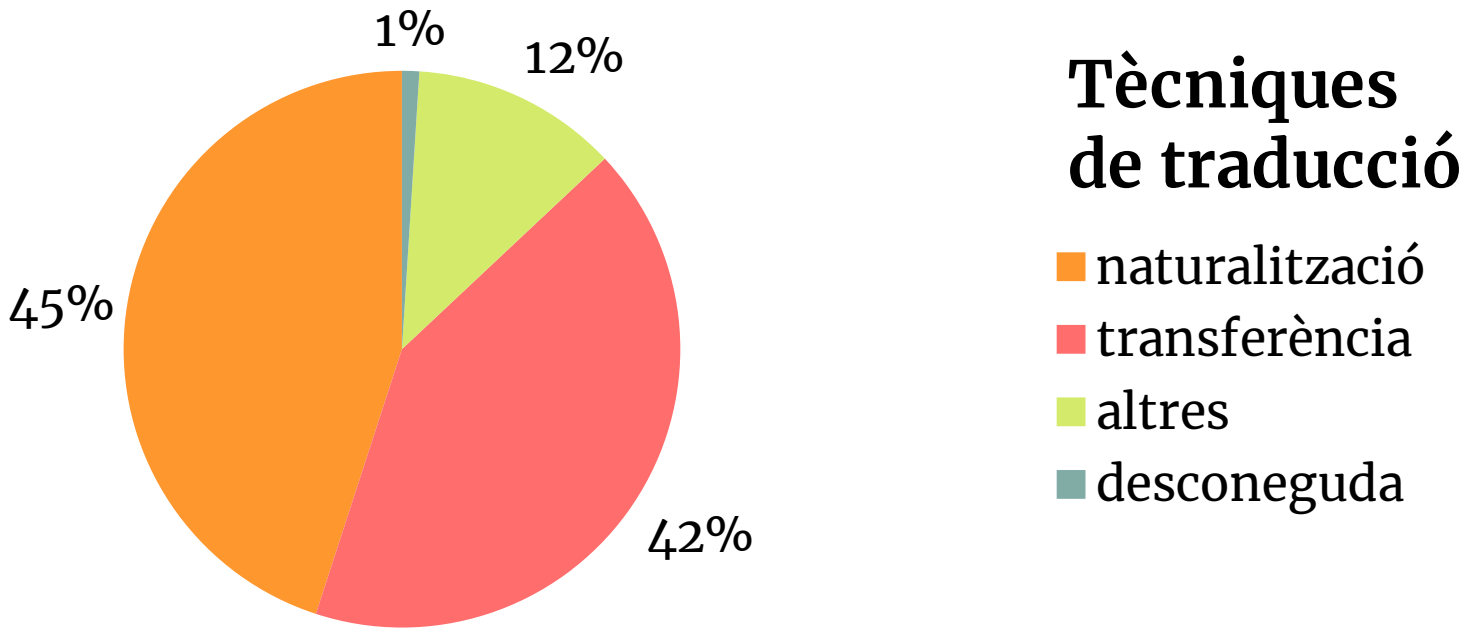

- Interferències en un 18 % dels topònims
- Interferències en un 31 % dels endotopònims

Estudi i resultats
Anàlisi del trasllat de topònims

Naturalització

íd. Zaksn → cast. Sajonia

íd. Yerušelayem ירושלים → cat. Jerusalem

íd. Varše → fr. Varsovie

Transferència directa

íd. Bendin → ang. Bendin

íd. Vasilkov → fr. Vasilkov

íd. Berditšev → fr. Berditchev

Estudi i resultats
Anàlisi del trasllat de topònims

Interferències del polonès

íd. Tsoyzmer → ang. Sandomierz
íd. Reyvets → ang. Rejowiec
íd. Pyetrokov → cast. Piotrków
íd. Lentšits → ang. Lenczyc

Estudi i resultats
Anàlisi del trasllat de topònims

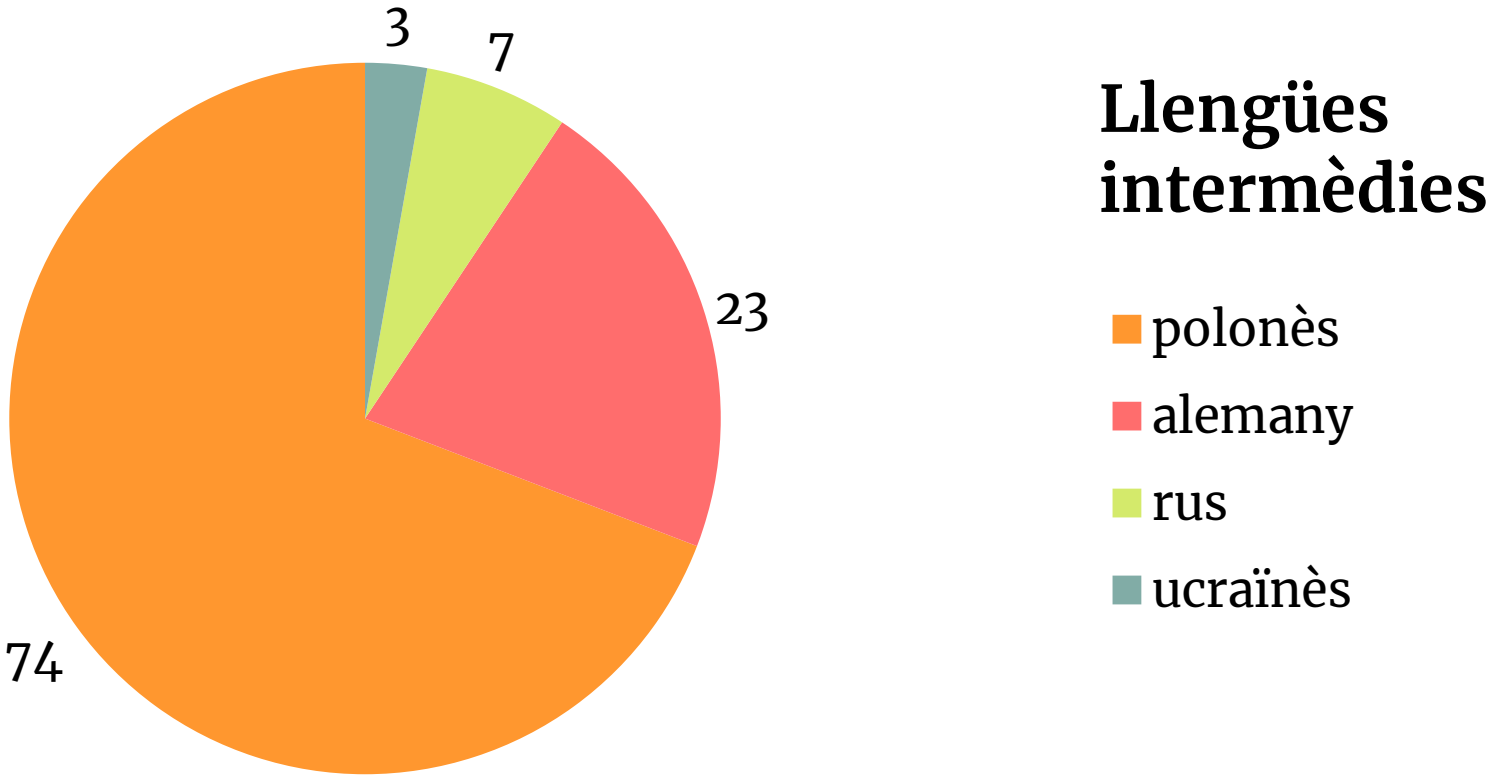

Estudi i resultats
Anàlisi per llengua d'arribada

Percentatge d'interferències sobre el total de tècniques de traducció en el trasllat d'endotopònims

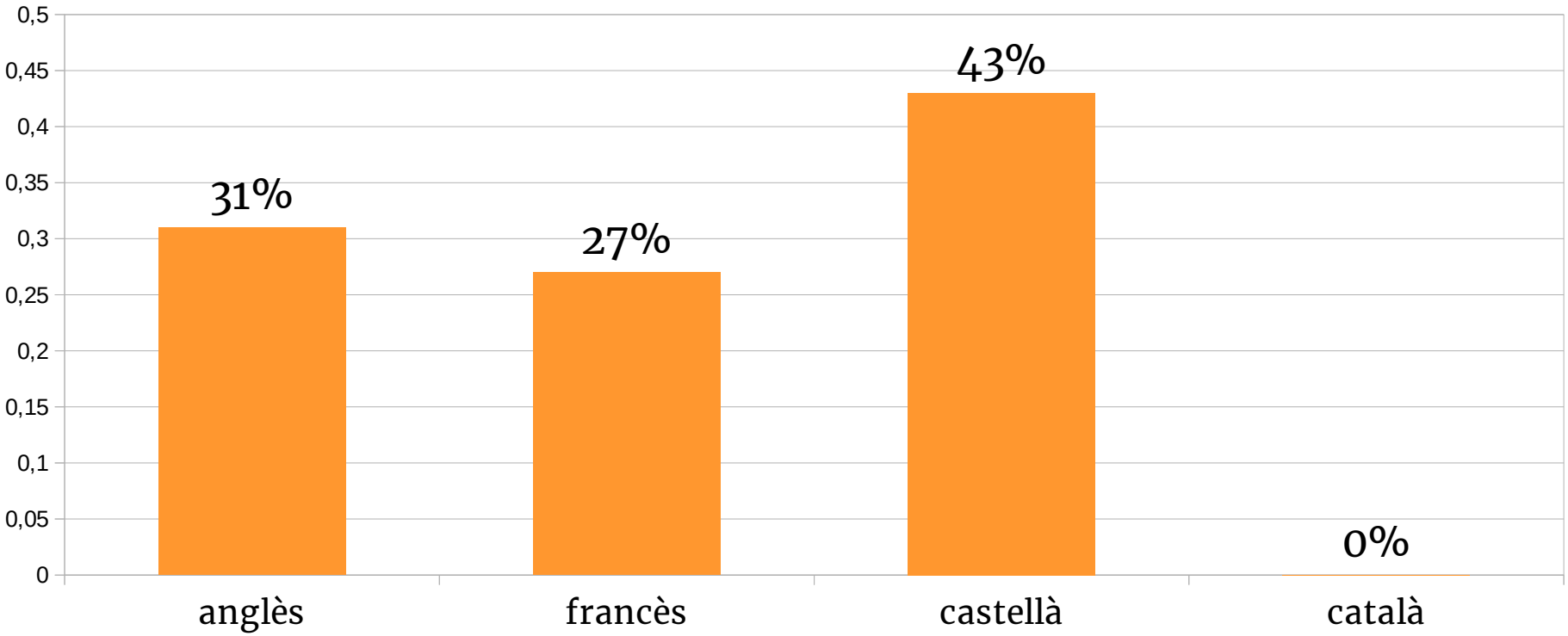

Traslladar toponímies minoritzades

Die Waffen nieder!

Eine Lebensgeschichte

von

Bertha von Suttner.

Volks-Ausgabe.

E. Pierfons Verlag
Dresden, Leipzig und Wien
1896.

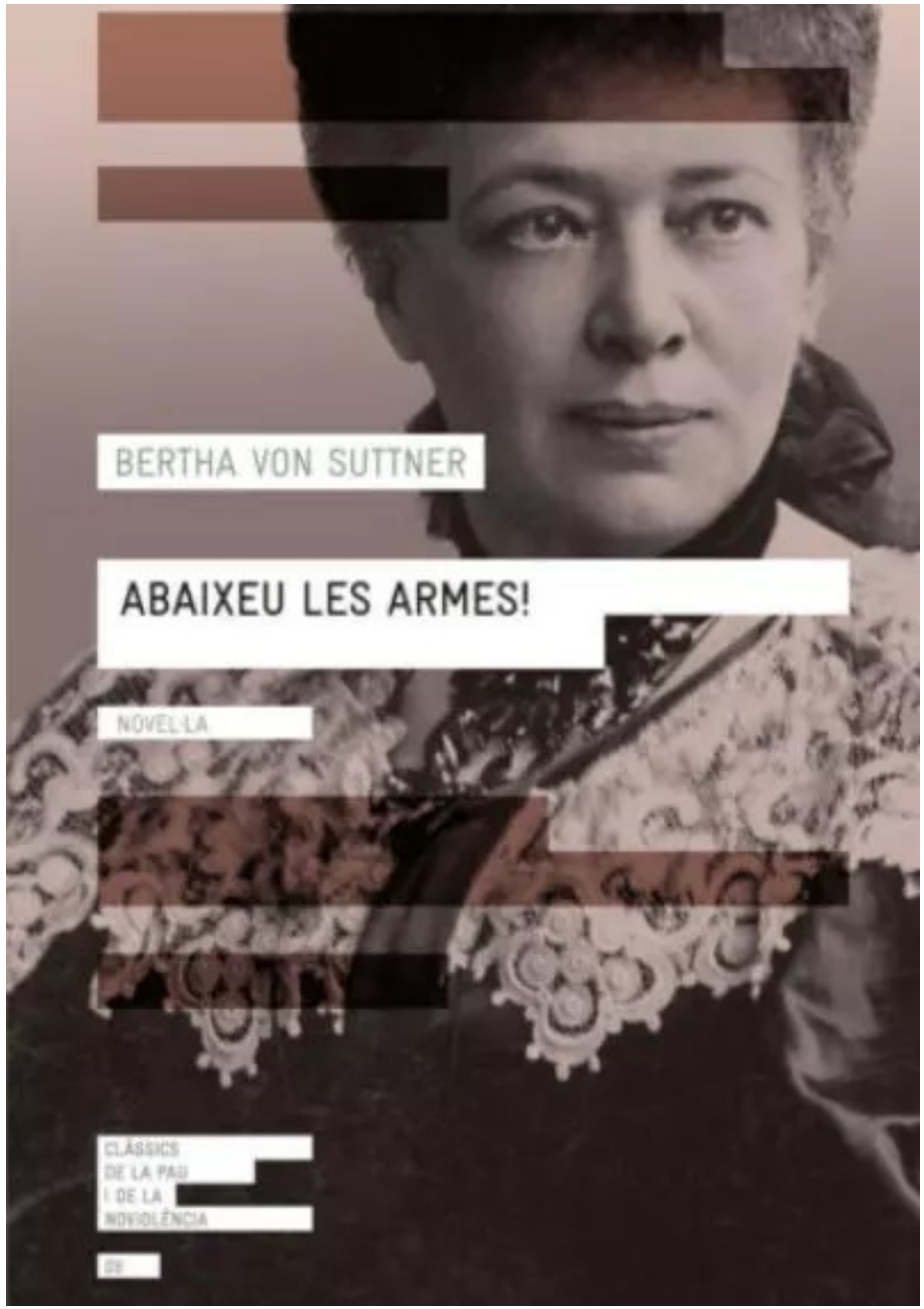

אייראָפּע
פּאָליטישע קאַרטע
קילאָמעטער
0 100 300 600
צפון-אייז-אָקעאַן
אטלאנטישער אָקעאַן
ראַטן-פאַרבאַנד
רוסלאַנד
פינלאַנד
שווידן
נאָרוועגן
גרויס-בריטאַניע
דייטשלאַנד
פּוילן
פראַנקרייך
שפּאַניע
פּאָרטוגאַל
איטאַליע
שווייץ
אוקראַינע
רומעניע
בולגאַריע
יוגאָ-סלאַוויע
אונגאַרן
טעכאָסלאָוואַקיע
טערקיי
קליין-אַזיע
פּערסיע
סיריע
אירעק
אַראַבּיע
מיטללענדישער ים
שוואַרצער ים
קאַספּישער ים
אַפריקע
מאַראָקאָ
אַלזשיר
טוניס
ליבּיע
מצרים
אַיסלאַנד
גרינלאַנד
לאָנדאָן
פּאַריז
בערלין
וואַרשע
מאָסקווע
לענינגראַד
קיעוו
וויען
בודאַפּעשט
בוקאַרעסט
סאָפיע
אַטאָן
אַנקאַרע
קאָנסטאַנטינאָפּל
אַלעקסאַנדריע
קאַהיר
יעראוזאַלעם
דאַמאַסקוס
בעירוט
בעגדאַד
טעהעראַן
אַפגאַניסטאַן
אינדיע
אַראַבישע ים
רויטע ים
מעדיטערראַנע ים
אַטלאַנטישער אָקעאַן

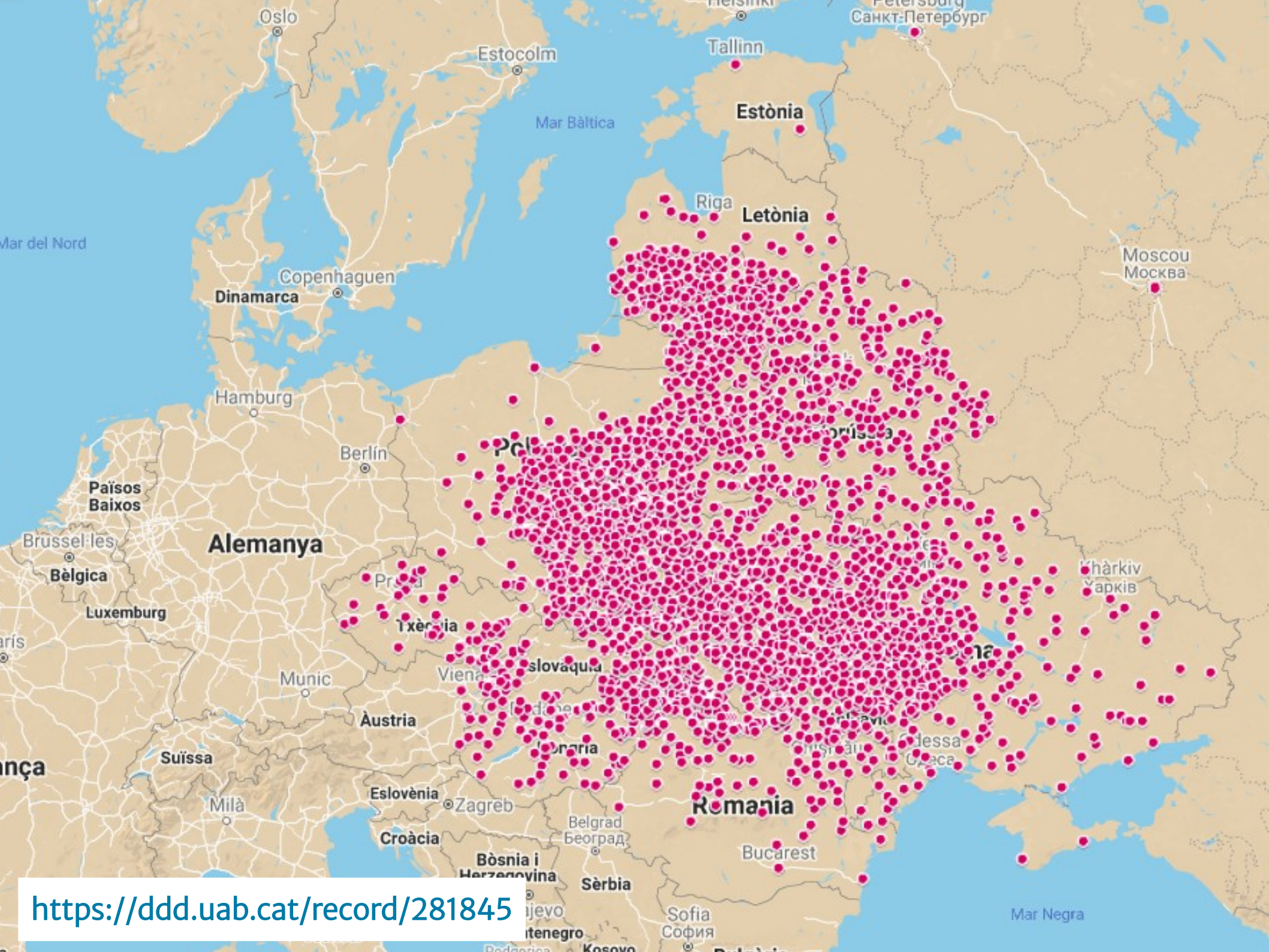

https://ddd.uab.cat/record/281845

Referències i fonts de les imatges

Referències

Peter Newmark. *A textbook of translation*. Nova York: Prentice-Hall International, 1988.

Fonts de les imatges

(8) Belfast Live, Noticias de Navarra; (13) Wikimedia Commons, Pàgines Viscudes; (15) Wikimedia Commons, Yiddish Book Center;
(23) Wikisource, Angle Editorial & Institut Català Internacional per la Pau; (24) Maison de la culture yiddish – Bibliothèque Medem; (25) Joan Ferrarons i Llagostera & Google.

Moltes mercès per la vostra atenció!